

LUD

Jornal polonez „LUD” publica se a noite
terças e sextas feiras
Curitiba, 21 de maio de 1937

Wychodzi dwa razy na tydzień: w wtorki i piątki, wieczorem

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Żerek
Wydawca i redaktor: Kaja Jan Paika
Adres: Curitiba — Av. Dr. Jaime Reis, 548
Adres dla listów zwykłych i pieniężnych: Redação
„Lud”, C. P. 155, Curitiba — Paraná — Brasil.
Adres telegraficzny: Redação „Lud” Curitiba.

Redakcja i Administracja
otwarte na codziennie (prócz niedziel
i świąt kościelnych):
od 8 — 11 godz. rano
od 1 — 5 godz. po południu.
Telefon: 1493

PRENUMERATA: W Brazylii 150000 płatna z góry; półrocznie 85000, w Argentynie 6 pezów; w Polsce rocznie 14 zł. (P. K. O. Nr. 197.311, Warszawa); w Ameryce Południowej 2.50 dolary; w Urugwaju 4 pezów urugwajskie.

Opisy ogłoszeń: — Ogłoszenia tylko z góry płatne.
Do 3 cm szerokości przez 1 tam do 3 razy 50000
Od 3 do 4 cm „ „ „ „ „ „ „ „ 30000
Od rocznych ogłoszeń z góry zapłaconych na stronie ogłoszeń 40 proc. zniżki
Ogłoszenia w tekście według umowy. Od nekrologów 4 cm szerokości przez 1 tam 30000

CENA NUMERU 300 rejsów.

W Kurytybie do nabycia w sklepach np.: R. Piekara — Kubisa, S. Loreckiego i Bombnowskiego
W S. Paulo: w kioskach koło poczty głównej, przy Kadzura, na dworcu Luz, Sorocabana i Brás.
W Porto Alegre: agent Grzegorz Kulesza - Filho, Rua do Parque 507.

Ostoja Roguski
(Adwokat i członek Associação Brasileira de Imprensa)

Prawo wybieralności

Rio de Janeiro, w maju 1937 r.

Przekonał się z poprzednich naszych wywodów (patrz „LUD” nr. 33), iż pojęcie praw politycznych łączy się ściśle z pojęciem narodowości, tak że w danym państwie korzystać jedynie mogą z pełnych praw politycznych wyłącznie obywatele tego państwa. Kto n. p. jest obywatelem brazylijskim i zadość uczynił wymogom ordynacji wyborczej (Codigo Eleitoral), po otrzymaniu tytułu wyborczego może śmiało i otwarcie, wiedząc, że prawo go broni przed jakimikolwiek napaściami lub przesładowaniami, głosić na każdych wyborach, czy to municypalnych, czy też stanowych lub federalnych.

Każde z tych wyborów są jednakowo ważne, chociaż wybory municypalne, ponieważ najbardziej związane z życiem danej grupy terytorialnej, zawsze wyróżniały się w historii wyborów w Brazylii — powagą, prawdziwością i szczerym zainteresowaniem ludności.

Dzień wyborów na prefekta i ławników stanowi datę najważniejszą w życiu politycznym i administracyjnym municypium, bo w tym to dniu ciało elektorów, reprezentując ogół społeczeństwa, decyduje w jego imieniu komu dać ster samorządu na przeciąg czteroletni i jakich swoich przedstawicieli wybrać, którzyby potrafili sprawy regionalne dobrze, śmiało i rzeczowo bronić z zaszczytnych ław «Camara Municipal».

Przypuśćmy więc, że zbliżają się takie wybory municypalne. Wiemy już komu przysługują prawo głosu: jedynie temu, kto zapisał się i został mu wręczony tytuł wyborczy. Kogo jednak można wybrać, na kogo można głosić, komu przysługują prawo WYBIERALNOŚCI, przekonamy się niezwłocznie.

Aby należeć do grona obywateli w pełnym tego słowa znaczeniu, t. j. — obywateli, którzy są wyborcami, znane już nam są doskonale wymogi prawne nałożone przez Konstytucję. Aby zaś należeć do grona tych, którzy oprócz prawa wybierania posiadają i prawo wybieralności, t. j. — do grona tych, którzy mogą kandydować na prefektów lub ławników, potrzebne jest wypełnienie następujących warunków:

- a) — obywatelstwo brazylijskie z URODZENIA,
- b) — wpisanie się jako wyborca,
- c) — wiek najmniej 21 lat,
- d) — dwa lata, najmniej, zamieszkania w municypium (Konst. Stanu Paraná — art. 99).

Porównując powyższe warunki z warunkami wymaganymi od kandydata na wyborcę, przekonamy się, że są one surowsze. Wyborcą — może być cudzoziemiec naturalizowany. Prefektem, ławnikiem, deputowanym, jak i gubernatorem — jedynie brazy-

lianin z urodzenia. Wyborcą — może być każdy po ukończeniu 18 lat. Ławnikiem lub prefektem — jedynie wyborea po ukończeniu 21 lat.

Warunkiem jednak «sine qua non» wybieralności — to wpisanie się na listę wyborców. Nie będąc wyborcą, nie posiada się wogóle żadnych praw politycznych. Jest się elementem martwym, częścią zbędną w maszynie politycznej państwa.

Oprócz powyższych warunków, Konstytucja Brazylii przepisuje jeszcze, iż w municypiach nie mogą być wybierani:

- a) — prefekci (nie ma reelekcji)
- b) — władze policyjne,
- c) — funkcjonariusze podatkowi,
- d) — krewni prefektów do 3-go stopnia, włączając powinowatych, przed upływem jednego roku, licząc od chwili ostatecznego zaprzestania pełnienia odnośnych funkcji, włączając tych krewnych i powinowatych (prefektów), którzy przedtem pełnili mandat, lub zostali wybrani równocześnie z prefektem. (Konst. Brazylii — art. 112, nr).

Kobiety, jako że posiadają obecnie w Brazylii równoprawienie polityczne, mogą na równi z mężczyznami kandydować na prefektów lub ławników w municypiach. Ustawy o wybieralności są identyczne, tak dla mężczyzn, jak i dla kobiet.

(Dokończenie na stronie 5-giej)

Wiadomości z Polski

(Specjalna służba informacyjna — poczta lotnicza)

Zjazd działaczy społecznych

6-go maja, w Warszawie, odbył się zjazd działaczy społecznych wojew. warszawskiego, gromadząc przeszło 700 osób, którzy obradowali nad zagadnieniem skoordynowania wspólnie prowadzonych prac w terenie, oraz ustaleniem wytycznych działania w stosunku do Ob. Zjednoczenia Narodowego. Poszczególni działacze społeczni wygłaszali przemówienia, deklarując swą współpracę z Obozem dla dobra Państwa. Piękne przemówienia, wygłoszone, przerywane oklaskami słuchaczy, wygłosił przewodniczący organizacji wiejskiej OZN. gen. Galica. Przedstawiviwy testament Marsz. Piłsudskiego i stwierdziwszy, że pieczęć nad Jego dziełem przejął Marsz. Smigły-Rydz, mówca rozwinął szeroko tezy programowe Obozu, kładąc nacisk na zagadnienie wsi polskiej. Oboz postanowił uczynić wszystko aby podnieść chłopca do należnej mu godności świadomego współtwórczego czynnika w Państwie, — aby dźwigając się gospodarczo i

kulturalnie, stanął rychło do realizowania swojej w nim roli. Taką samą rolę do spełniania w Państwie przypadnie w dziele «wydziedziczonemu» dziecku wsi — robotnikowi polskiemu. W pozytywnej pracę realizowania szeroko pojętego programu obrony Polski muszą być zaprzężone wszystkie siły społeczne, wszystkie warstwy i środowiska. To też swą rolę, jako świadomy czynnik, posiadać musi i rzemieślnik polski i kupiec i przedstawiciel inteligencji pracującej, klas posiadających i wolnych zawodów. Do łańcucha, przerzuconego przez ramię, którym pociąga się — wedle słów Marszałka Smigłego-Rydz — Polskę wzywają, muszą stanąć wszyscy, do ostatka sił pracujących dla wspólnego celu — obrony Polski.

Po zakończonych obradach uczestnicy zjazdu udali się pochoodem do Belwederu, gdzie złożyli wieniec z biało czerwonych tulipanów, oddając hołd pamięci Marszałka Piłsudskiego trzyminutowym milczeniem.

Nowy Nuncjusz papieski w Warszawie

Nowy Nuncjusz papieski w Polsce, ks. prałat Cortez, który zamierza w najbliższych dniach wyjechać z Rzymu do Warszawy był obecny na uroczystym nabożeństwie w dniu święta narodowego Polski w Kościele św. Stanisława w Rzymie. Kolonia polska urządziła nuncjuszowi serdeczne powitanie w sali Domu Polskiego. Wygłoszono szereg przemówień. Msgr. Cortez, zabierając również głos, podkreślił rolę Polski, jako bastionu cywilizacji chrześcijańskiej, oraz wyraził radość z objęcia placówki, którą ku chwale chrześcijaństwa pła-

stował obecny Papież. Nuncjusz uważa za specjalny znak opatrności że Polska odzyskała Niepodległość w chwili ciężkiego kryzysu moralnego, gdy Jej wkrzeszenie stało się dla zachowania równowagi cywilizacji chrześcijańskiej szczególnie konieczne.

W dalszym ciągu nuncjusz Cortez wizytował papieski Instytut Polski, Generalny Dom Sióstr Zmarłychwstanek, Dom SS. Nazaretanek oraz kolegium Polskie. W ten sposób nuncjusz przed wyjazdem do Polski zapoznał się z jej instytucjami na terenie Rzymu.

Szyny polskie dla kolei brazylijskich

Grecki parowiec «Teti» ładuje przy nabrzeżu holenderskim w porcie gdyńskim dużą partię szyn kolejowych, przeznaczonych do jednego z portów Brazylii. Statek po załadowaniu ponad 5.000 tonn szyn i łączy kolejowych od-

jechał 14 bm. na miejsce przeznaczenia. Jest to jeden z większych transportów, jakie pójdą do Brazylii jako rezultat dostaw przemysłu górnośląskiego dla kolei brazylijskich.

Straszna katastrofa samolotowa nad Prudentopolis

Ubiegłej soboty rozesała się po Kurytybie smutna wieść o katastrofie samolotowej, która się zdarzyła w okolicach Prudentopolis w Paraná. Pierwsze wiadomości były skąpe, niejasne, lecz wkrótce już stwierdzono, że katastrofa samolotowa zdarzyła się w miejscowości Relogio o trzy kilometry od miasta Prudentopolis i że w wypadku zginęło dwóch lotników, oficerów wojskowych, bo samolot należał do lotnictwa wojskowego.

Jak wiadomo, linię lotniczą pomiędzy Kurytybą a Guarapuawą utrzymuje lotnictwo wojskowe. W ubiegły piątek, z Kurytyby wyruszył samolot wojskowy «Avro 625» prowadzony przez pilotów: Dafne Azambuję i Józefa Geralda Dangelo. Był to lot ćwiczebny. Lotnicy szczęśliwie dojechali do Guarapuawy, i następnego dnia, w sobotę, ruszyli z powrotem do Kurytyby.

BEZ GAZOLINY, BŁĄDZILI W MGLI

Podróż powrotna była fatalna. Gęsta mgła zalegała okolicę. Lotnicy z trudnością orientowali się w kierunku. Po kilku godzinach lotu, spostrzegli się, że zbłądzili wskutek mgły. Na domiar złego, gazolina się wyczerpała. Opuścić się na ziemię nie można, bo ziemię przykrywa gęsta mgła.

OSTATNI LIST

W położeniu bez wyjścia, bez gazoliny, w gęstej mgle, lotnicy przeczuwają, że czeka ich pewna śmierć. Jeden z oficerów bierze bilet i pisze na nim ołówkiem: »Jesteśmy bez gazoliny i zablądziiliśmy we mgle... Jeszcze kilka słów objaśnienia chciał dopi-

sać lotnik, lecz już nie zdążył, bo o to samolot uderzył całą siłą w brzeg wzgórze.

NAOCZNY ŚWIADEK KATASTROFY

Jeden z kolonistów z Prudentopolis był świadkiem katastrofy. Pomimo mgły, kolonista dostrzegł samolot, który zniżył jakby chciał wylądować. W owym miejscu była kapeira, to też lotnicy spostrzegli pomyłkę, wzniesli się wyżej; podobny manewr powtórzyli kilkakrotnie, szukając widocznie równego terenu do wylądowania; było to około godz. 2 po południu. Jeszcze raz zniżył lot, chcąc wylądować, niestety znów dostrzegli nierówny teren; przód samolotu się podniósł, lecz w tym samym momencie uderzył silnie skrzydłem o brzeg wzgórze, ulegając rozbiciu.

ŚMIERĆ DWÓCH LOTNIKÓW

W katastrofie zginęli obaj lotnicy porucznicy Dafne Azambuja i Józef Geraldo Dangelo. Ciało ich znaleziono w kabine samolotu strasznie poranione i zgniecione.

O katastrofie powiadomiono władze w Ponta Grossa i Kurytybie. Wnet odszukano miejsce katastrofy i zwłoki dzielnych lotników przewieziono do Kurytyby i tu pogrzebano na cmentarzu miejskim.

Ś. p. porucznik Dafne Azambuja był rodem z Matto Grosso, a ś. p. Józef Geraldo Dangelo urodził się w Stanie Minas Geraes. Zginęli na posterunku śmiałości bohaterstwa. Cześć Ich pamięci!

Gwałtowny pożar w Poznaniu

Warszawa, 24. — Miasto Poznań dnia 20 b. m. nawiedził straszny pożar, który wybuchł w fabryce spirytusu. W jednej chwili ogień objął wielki rezerwuuar, zawierający dziesiątki tysięcy litrów spirytusu.

W promieniu 100 metrów pożar strawił wszystkie znajdujące się tam domy, w tym splonął doszczętnie fabryka papieru. Wyrządzone szkody przechodzą su-

mie 100 milionów milrejsów. Pożar powstał w czasie szalejącej burzy nad miastem. Twierdzi się, że w czasie wichury piorun uderzył w fabrykę i odrzucał w ogień stanęło 10.000 litrów spirytusu. Gdyby po ehwili gwałtowny wiatr nie skierował się był na nie zamieszkałe okolice, północna część miasta splonąłaby doszczętnie.

Krwawe walki w Hiszpanii

BOMBARDOWANIE MADRYTUdryt, po stronie komunistów pa-Madryt, 24. — Powstańcy do wiele zabitych a jeszcze więcej poczęli bombardować miasto ocej otrzymało ciężkie rany. godz. 6 rano. Przez całą godzinę bombardowano Grá Via i Puerta NA BILBAU

Wiktorija, 24. — Wojska gen. Franco ostrzeliwują już linię frontową »El Gallo«. Artyleria podwładnych czeka tylko rozkazu, by dać ognia, kierując go w stronę stolicy basków.

Wojska baskijskie wycofały się już do ostatnich linii. Gen. Franco kazał rozpocząć ofensywę Bilbau. Powstańcy zajęli linie frontowe, które się ciągną od Oceanu aż do drogi łączącej Durango z Bilbau, obejmują zachodnie pasmo górskie, opierające się o górę Jata

Wskutek ostrego ataku na Ma-

SŁOWO BOŻE

Na drugą Niedzielę po Świątkach

Onego czasu powiedział Jezus faryzeuszom i przypowieść: Człowiek niektóry sprawił wiececzną wielką i wczwał wielu. I postął sługę swego w godzinę wiececzną...

Anglia w tym roku sposobi się do wielkiej uroczystości. W stolicy odbywać się będzie koronacja króla; robią się niezwykle przygotowania.

Opowiada Pan Jezus w dzisiejszej ewangelii o pewnym człowieku, który także urządził uroczystość w domu swoim i wczwał wielu.

O nie wymawiaj się drogi Bracie od tej uroczystości, aby On Pan Bóg cie od niej wyłączył: Żaden z onych zaproszonych nie ukąsił wiececzny miel, z tych zaproszonych, którzy się od uroczystości wycofali.

On gospodarz gościnnie obraził się i powiedział: Powiadam wam, iż żaden z onych mężów, którzy są zaproszeni, nie utąsił wiececzny miel.

onych zaproszonych nie ukąsił wiececzny miel, z tych zaproszonych, którzy się od uroczystości wycofali.

POLAK WYNALEZCA NOWEJ ŁODZI PODWODNEJ
Urząd Patentowy wydał patent na łódź podwodną - nadwodną, będącą w całości pod wodną, będącą w całości nad wodną...

Na miesiąc czerwiec
Czerwiec jest miesiącem poświęconym czci Serca Jezusowego. W tym celu powstały nawet Apostolstwa Serca Jezusowego.

Książeczka do nabożeństwa w języku polskim
Wyszła z druku p. t. 'Jezus bądź ze mną' (V wydanie). Stron 320, papier biały, okładka mocna i trwała.

MASZYNY DO PISANIA szwajcarskie
Haldia Norden
General Electric
Hot Point
Mazda
Casa do Tio Paulo
obok kina AVENIDA

nie naduży waj kąpiełi słonecznych
(Kąpiele zdrowotne)
Kąpiele słoneczne nadużywa się w całym świecie. Lekarzy i higienistów widzą groźne następstwa, jakie się wczesniej lub później po nadużyciu objawiają.

PLASZCZE
meskie i dla ohegoców, bardzo dobrze wykonane z słynnej fabryki plaszców i kap MARAVILHA, po niesłychanie niskich cenach.

ELIXIR 914
używają go zauważają po kilku dniach:
1) Krew czystą, wolną od wszelkich nieczystości i dobry stan zdrowia.

'Chemia humoru'
W organizmie naszym zachodzą powolne zmiany, które wiedza lekarska stara się poznać i wyeliminować.

Zakończenie.
Na drugi dzień po wzięciu Wielkich Łuk, zawetował do siebie kanclerz Adama i Niezabytowski.

Znam. Idzie o wolność dla kniazia Andrzeja Wasylawicza Werońca.
Ta mu niepotrzebna, trup jego leży w naszym obozie.

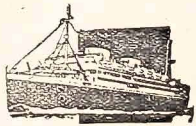
UWAGA!!!

Zaczynamy wkrótce drukować BARDZO CIEKAWĄ powieść

Pożary i Zgliszcza
Marii Rodziewiczówny

która będzie wychodziła w odcinkach we wtorkowych numerach 'Ludu'.

Uprawa winorośli i Wyrób wina
Znakomity i obszerny podręcznik dla zawodowych winiarzy i amatorów wina, pomarańczowki i miodu. Autor z zamiłowaniem i bardzo przystępnie omawia uprawę winorośli...

Mala Real Ingleza

ALMANZORA - 29 maja
do Rio, Madeira, Lissabon, Leixões (via Lissabon), Vigo,
i Cherbourg Southampton.

Do Montevideo i Buenos Aires:	Z Santos do Europy:
H. Princess 25 maja	Almanzora 29 maja
Alcantara 29	H. Chlefain 31
H. Brigade 8 czerwca	Alcantara 7 czerwca
Arlanza 15	H. Princess 14

Sprzedaje się szkaty 3-ciej klasy do Europy: jak do **Polski**, Lotwy, Irlandii, Czechosłowacji, Jugosławii, Austrii, Rumunii, i Bessarabii.

Na podstawie porozumienia istniejącego między rządami Polski i Anglii, pasażerowie-emigranci z Polski posiadający karty wezwania »prepaidy« (chamadas) Twa Royal Mail Lines, mają zapewnione takie same traktowanie i ułatwienia z jakich korzystają posiadacze »prepaidów« Linii Gdynia — Ameryka.

Powyższe stosuje się zarówno do nabywców kart jak i do pasażerów w Polsce.

Informacji udziela Agencja:

Cia. Marte

Rua 15 de Novembro 257-261, Caixa postal 220 Curitiba.

Dr. Carlos Heller

Praktykował w hamburskich i paryskich szpitalach. — Klinika ogólna. Leczy specjalnie choroby w skórne, we neryczne, pęcherza i włosów. Klinika dla dzieci. — Leczy żylaki oraz rany na nogach bez operacji. Konsultorium: Nad apteką, Avenida-przy Avem. João Pessoa 68. Przyjmuje od 10 do 12-tej i od godz. 4-ej do 6-jej. Telefon 8-7-5 Rez. Rua Comendador Araujo 970 Telefon 424.

Dr. Dante Romano

AKUSZER - OPERATOR
Profesor Operator Uniwersytetu. Były asystent szpitali berlińskich. Leczy syfilis, drogi moczowe; diatermia. **Klinika dla Panien.** Leczy sztucznymi promieniami słonecznymi ultrafioletowymi. Konsultorium: Farmacja Minerva (na 1-szym piętrze) od godz. 1 do 3-ej po południu. **Praça Tiradentes 554.** Rezydencja: **Praça Senador Correia 4**

Dr. J. Aleksander Doorowolski

Konsultorium: **Plac Tiradentes Nr. 322** (Kurytyba) tuż obok fabryki czekolady Basgala. Klinika ogólna, chirurgia: Leczenie złamań kości. Leczenie żylaków i hemoroidów. Własne laboratorium analizy moczu, krwi, śliny i t. p. Mikroskopja. Godziny przyjęć od 10-12 rano 15-19 wieczorem.

Janina Furmaniak Schmidinger

Chirurg - Dentysta
Wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres dentystryki szybko, starannie i tanio. **Rua Paula Gomes 218.** Mówi się po polsku

Narzędzi Pierwszorzędnej

ŻADAJCIE OD WASZYCH DOSTAWCÓW

Jakości.

CAVALLINHO

TYLKO TEJ

MARKI

Fernando Esser & Cia. - Remscheid
GWARANTUJE ONA DOBRĄ JAKOŚĆ.

Bank Francusko - Włoski

na Południową Amerykę

KAPITAŁ ZAKŁADOWY Fcs. 100 MILIONÓW
FUNDUSZ REZERWOWY Fcs. 189 MILIONÓW
GŁÓWNA SIEDZIBA W PARYŻU
FILJE: Brazylia: S. Paulo — Rio de Janeiro — Santos — Curitiba — Porto Alegre — Recife — Rio Grande — Bahia.
ARGENTYNA: Buenos Aires — Rosario de S. F.é.
CHILE: Santiago — Valparaiso.
COLOMBIA: Baranquilla — Bogotá.
URUGUAY: Montevideo.
Adresujcie wprost do Filii w **KURYTYBIE**, Rua 15 de Novembro Nr. 316. lub do jej Agencji w Ponta Grossa lub w Paranaguá.

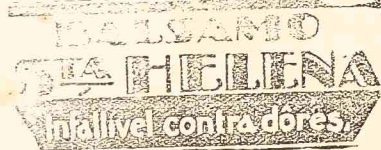
Casa de Saude „São Francisco“

DOM ZDROWIA — KLINIKA PRYWATNA
DR. JORGE MEYER FILHO

Rua São Francisco N. 165 — Curitiba — Telefon 1048
Specjalność: Operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach zastosowanie sztucznego pneumatyora X przy osobach cierpiących na płucę. — Nowoczesny aparat Roentgena — Dia termia. — Sztuczne promienie ultra-fioletowe, słoneczne, Zyskopia i t. d. — Przyjmuje od godz. 10-tej do 11 i pół i od 1-5

„A VENCEDORA“

Fabryka cukierków i karmelków w najlepszych gatunkach i w papierki owijanych. Cukierki malinowe, kokosowe, cytrynowe, ananasowe, truskawkowe, bananowe, mączne i gumowe. — Prócz tych są jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych. — Uprasza się Szan. Rodaków o łaskawe przekonanie się, że są najtańsze i najlepsze w Kurytybie. **FRANCISZEK LACHOWSKI.** Curitiba — Rua Cabral N 451 — Curitiba

leczy reumatyzm, bóle w pierśsiach, ból zębów, uszu, neuralgie, kolki, świeże rany i t. p. Lekarstwa używa się przez nacieranie. Jest do nabycia we wszystkich aptekach.

W tej porze roku poleca się tylko BOCK - BODE jasne i ciemne z Browaru „ATLANTYKA“ -- Avenida Iguassu Nr. 153, Telefon 709 lub 791.

Król a Car

— 488 —

A. Gruszecki

Król a Car

— 489 —

A. Gruszecki

mam plan zdobywa twierdzy, bez strat w ludziach.

— Słucham chętnie waszej miłości — odparł kanclerz uprzejmie.

— Wielkie Łuki stoją na sztucznym pagórku, podszedł minę pod wały. Prochy zrobią wylom, a moi Węgrzy przypuszczają szturm.

— Z miłą chęcią nie tylko zezwalam, ale usilnie proszę o niezwłocznie z robotą.

Węgrzy podkopowali się jak kryły i na drugi dzień podkop był gotowy. Sam król przyjechał, aby być świadkiem skutków podłożonej miny, a z nim hetman i kanclerz.

Cale wojsko węgierskie stało w pogotowiu wojennem, a Batory nie bez dumy patrzył na swe węgierskie pułki i Boremissę.

Długi loni począł się tlić i nastala chwila gorączkowego oczekiwania. Wszyscy patrzyli nieprzerwanie na linię ziemi od otworu podkopu aż do wałów.

Nagle, jak gdyby się działo wystrzeliło, taki grzmot rozległ się przy wybuchu dwóch bażek prochu.

Tumany kurzu nieprzejrzane nie dozwalały nie widzieć, i dopiero gdy tchmury pyłu opadały, Węgrzy podnieśli okrzyk:

— „Ellen a hazak! — i biegiem rzucili się ku wałom.

Pył opadł zupełnie i teraz można było widzieć, że wybuch prochu nie naruszył wałów, lecz znalazł ujście w ich pobliżu, zrobiwszy głęboką wyrwę w ziemi.

Wstrząsaniele wybuchu było jednak tak silne, iż osypała się nasina na wały ziemia i gлина.

Wielkie było zdziwienie, gdy spostrzeżono, że wały były obłożone ziemią na trzy sążnie grubości. Teraz wyjaśniło się, dlaczego kule ogarste nie mogły zapalić wałów, a wieść o grubości nałożonej warstwy ziemi, rozlaosta się po całym obozie.

Wiesorem, gdy Stanisław straszoący oświadczenia prosił, odpoczywał w namiocie, wszedł zaufany jego pachotek:

— Proszę waszej miłości, przyszedł piechur wybraniecki i mężczy i prosi, żeby mógł się rozmówić z waszą miłością.

— Jutro rano niech przyjdzie, dzisiaj jestem wiele zatrudniony.

Pachotek wyszedł, a Stanisław przez mam?

olenkie śolany słyszał gorące prośby wybrańców, wreszcie jego postanowienie, iż ocalał noc przeszedł tutaj, a musi się zobaczyć z panem rotmistrzem.

Zdziwiony tym uporem, zawołał na pachotkę:

— Wpuść już tego utrapieńca.

Do namiotu wszedł szorstki blondyn, lat dwudziestu, ale zgrabny, a szare oczy patrzyły śmiało i szczerze.

— Ktoś ty?

— Maciel Wieloch z Miastkowa, Mazur rodem.

— Czego chcesz?

— Przyszedłem doproszać się łaski pana rotmistrza wielkomożnego o pozwolenie.

— Nie rozumiem, mów jaśniej — rzekł zniecierpliwionym głosem.

— To jest tak. Miałem dziś poobledzić wolny czas, a no z ciekawością zaszedłem do Węgrów.

— Czy nie wiesz, że zabroniłem? — zawołał surowo rotmistrz.

— Ja też nie do samych Węgrów, bo to pasakudny naród, ale wedle tego strzelania pod ziemią, Patrzy i patrzy; a to nasuła te psawliary Moskale ziemi na wały, będzie wyższe czeka. No, myślę sobie, wy obchylrzy, ale znajdują się lepsze umilki zmuszozoy.

— I z tem przyzedłeś do mnie? — oburzył się Żółtkiewski.

— Ale, cóż znnowu? Gdzieżbym ja śmiał, to lona rzecz.

— Wieg mów.

— Na ten przykład pomyślałem, a gdyby tak przypadek do wałów, rozkopad ziemię, dostać się do tych balów drzewnych, skrzesać ognia i paść z dymem... Co?... Ja nocka podsunę się, i no brak pozwoleniawa, o które się dopraszam.

Stanisław, który leżał na tapozanie, usiadł, spojrzal na żołnierza bacznie i spytał:

— Chcesz iść, a wiesz, że zginesz.

— Wszystko w ręku Boga, a już mi obmyślała ta strzelanina po próżnoloy. Ma co być, niech będzie, albo też atech nie patrze.

— Masz topatę? siewkierę?

— Mam.

— A suche drwa, siarko, krzesiwo?

— Co siarko, to nie mam.

— Dam ci, i kłaków także.

— Niech będzie... a pozwoleniawa

— Daję ci, idź w imię Boga... Będziemy się pilnowali i bronili.

— Pięknie dziekuje, ale chyba Moskwa mnie nie dojrzy, tak się wkopie.

— Byłeś dobry ogień spuścić.

— To się wie, od tego idę.

Żółtkiewski odprowadził go do ostoiłoh osat, odśledził i rzekł rozszulony:

— Skozjęś ci Boże!

— Daj Panie Boże.

Następnie zawołał Polotyński i wekazujoła na majaszoją postać Wielocha:

— Tam idźcie odważny i zsony ozłowiek, ażeby podpałlił wały. Ustawisz dziala i hakowice, ażeby nie dopuścić Moskwy do miejsc, które on rozkopie.

— Według rozkazu — sklonił się Polotyński.

Dość długo stał Stanisław, nastachojąc strażdów do skradającego się Wielocha, ale nikt nie strzełił z wałów.

Skoro świt, Stanisław poszedł w miejsce, gdzie poezował Wielocha i ku ewel radości obaczył czarny otwór w darni, pokrywającej wały.

Walka dzialowa grzmiała cały dzień, a Boremissa zamierzał nową minę złożyć.

Pod wieczór zawiadomil Żółtkiewski kanclerza o wyprawie Wielocha.

Pojehalił obydwa bliżej i dostrzeżli cienką smugę dymu dobywającą się z szczeliny.

Po ohwili to otworze pokazał się osłowiek, który gorączkowo rozkopował ziemię z jednego boku, i wszedł w zrobinoy chodnik. W odległości sążnia, odrucona darta wskazala, że Wieloch zrobił sobie otwór do oddychania.

Na wale odzono dym, ludzie zaczęli biegać, zagładać, ale po pewnym czasie uspokoił się, wiatr bowiem który się nagle zerwał, unosił dym w inną stronę.

Wiatr wzmagal się, a z otworu w darni padał lania na czarną ziemię, barwiąc ją krwawo.

Podniósł się wielki krzyk na wałach, a obrońcy spuszoali się na sznurach, ażeby ogień ugasić. Beoski smolne osławili ośa soone.

Tęj chwili oszekiwał Polotyński, mając dziala już wymierzone. Padły strzały. Żołnuch ludzi na lute spadł na ziemię z wysokości dwunastu sążni.

Zatoga ożyła rozpaczywa wysłki, ale prócz strażdów, przyszedł Pola-

kom w pomoc wiatr, dym i szerszący się pożar.

Z tego zamieszania skorzystał Wieloch, wydobył się ze swej kryjówki, i nie zważając na strzały, biegł do wałów.

Opaliły mu się włosy, szalał mundur, odniósł ranę w lewym ramieniu, ale z błyskawicami ożyłymi przypadł do polskiołoh osat, zawołał:

— Aleś swoje zrobił! — i padł sem-dlonoy.

Ozonconego zaniesiono z rozkazu Żółtkiewskiego do jego namiotu.

Cale wojsko królewskie stało w gotowości do boju. Ciemna noc zamieniła się w jasny dzień, tak silnie gorzały wały i wieże.

Z wałów poszedł wołak, że zdają się na łaskę, nielaskę króla i przez otwartą bramę wyjechało sześciu wojowodów.

Ku wielkiemu zmartwieniu króla i Zamojskiego, a prawie rozpaczy Adama Żółtkiewskiego i Niezabyłowskiego, oznemili posłowie, że książę Andrzej Woronek już przed wysłaniem poselstwa, zginał od zablakanej kuli.

Nie może to być! — zawołał Zamojski. — Krwje się ten psabrat. Wydajcie nam ciała jego. Inaczej szrywamy układy.

Posłowie porozumiewawszy się między sobą, delegowali jednego z posród siebie do twierdzy i po pewnym czasie, wóz zaprzężony w sześć karych koni przywiózł do obozu polskiego, trupa księcia Andrzeja Wasyliewicza Woroneka.

Zaledwie pięćset dziecił bojarokłoh opasło Wielkie Łuki, gdy rotn węgierska żądna łupów, wpadła do twierdzy i wbrew rozkazowi króla wszosła rabunek.

Ogień już dogasił, strawilwszy oswarłą część wałów i właśnie Zamojski wyanaozyl rotę polską, ażeby zrobiła porządek w twierdzy, gdy nagle rozległ się przerażający huk.

To prochy wybuchaly, do których dostał się tleja ogień.

Po opadnięciu tumanów, twierdza przedstawiała kupę niekstatnych gruzów.

Wybuch pogrzebał tysiąc strażdów, pięć tysięcy oszerni, rotę węgierską do dwustu ludzi, i wszystkich mieszkanców samożnej Łowaty, którzy po spaleniu miasta przez Moskwę schronili się byli do twierdzy.

FRANCISZEK GRYZELKO WETERYNARZ DOMOWY

(Ciąg dalszy)
Rady: Zbadać z jakich powodów choroba ta powstała i powody trzeba unowocześnić. Zwierzę trzymać w zdrowej, przewiewnej i ciepłej chlewni. Ogólnie jest szkodliwe, robić lewatywy, jeżeli rozwolnienie, dać jeden ze środków wstrzymujących rozwolnienie (patrz, rozdział lekarstw); brzocho należy rozierać wlechiłami ze słomy i umożliwić świni wiele ruchu. Do wewnątrz dać lyseczkę soli Glauberskiej lub kieliszek wódki, domieszać wywaru rumianku.

W razie wielkich bólów, dać w cieście 20 kropli opium lub tynktury (lapinek) z opium 10 gramów i zamieszać w cieście.

WYMIOTY

O ile wymioty istnieją bez ważniejszych powodów, wtedy przez 24 godzin nie dawać żadnego pokarmu, lecz tylko napój z wody, zaprawionej mąką lub szrótem, uważać by świnia wymiotów nie pozerała. Trzodkę należy w zimne noce trzymać w ciepłym pomieszczeniu. Do wewnątrz dać i lysekę soli karbaldkiej — zamieszać trzeba w cieście.

ROBAKI W USZACH

Uszy pękają, w szparach pękniętych owady składają jajka, z których się robactwo wyłaga. Uszy takie, należy obmyć letnią wodą i zajądźnować. W upośledzonych wypadkach postępować jak wskazano w rozdziale VI (patrz, wrosły w uszach).

WRZODY U PROSIĄT

Prosięta dostają karmione przez maciory, które mają nadmiar mleka nie długo po opróżnieniu się, dużo dostają po różnych częściach ciała wrzodów, podobnych do seczystych brunatnych strupów.

Rady: Maciorom takim dawać na przekwaszenie, domieszać do pokarmu 2 lyseki stolarze soli Glauberskiej. Strupy na młodzieży obmyć letnią wodą i zajądźnować lub postąpić, jak wskazano przy leczeniu ran (patrz, leczenie ran).

WAGRY

Wagry widoczne są w mięsie zabitych świń. Są to robaki w głębi mięsni żyjące. Mięso z takich sztuk jest mniej wartościowe. Świnia mająca większą ilość tych robaków, w sobie, traci chęć do jedzenia, obrzęka jej gardło, ma kwik ochrypły, oddech cuchnący, szczeniaka ujęzona a nawet może nastąpić lekki paraliż. W czasie sekcji zabitej szczeniaka, znajdzie się prawie we wszystkich częściach ciała pęcherzowate robaki, wielkości, grochu. W czasie gotowania mięsa, robaki pęcznieją a w czasie krawania, trzeszczą.

Rady: Są to objawy mniej ważne, lecz jednak częściowo szkodliwe. O ile robaki obrwały śladki podskórne i nie głębokie, wtedy należy dać sztukę całą obmyć a następnie tak postąpić jak wskazano w rozdziale VI (patrz, gazy skórne od gów i wazy).

Do wewnątrz należy dawać, domieszkając do pokarmu, raz dziennie po lyseczkę siłunu.

GLISTY U ŚWIŃ (Kolcopysk olbrzymi)

Glista, zwana kolcopyskiem olbrzymim, rozwija się w organach trawiennych u świń. Glisty te trafiają tam w postaci jajeczek wraz z paszą, przeważnie, gdy świnie sądają pokarmki charabaszca, w których jajka glisty się znajdują. Przepijając się do błony śluzowej kiszki, mogą one wywołać silne zaburzenia żołądkowe; często przedziurawiają kiszki i powodują śmierć zwierzęcia.

O bja w y. 2. Sztuki chore chudną, mają rostrój żołądka a w wydalinach daje się zauważyć białe glisty, długości kilku cali.

Rady: Do wewnątrz dawać raz dziennie lyseczkę terpentyny, a po upływie godziny od zadania terpentyny, dać raz dziennie zagniecionego w cieście kamolatu 4,0, lub 2 do 4,0 gramy kamali; ciasto wraz z lekarstwem zadawać na język lopatką drewnianą.

ROZDZIAŁ XI

Choroby owiec, psów i kóz

W leczeniu wielu chorób należy stosować zabiegi i środki opisane już w poprzednich rozdziałach. Teraz podajemy tylko uzupełnienie chorób: owiec, psów i kóz. Owce są poniekąd najdelikatniejsze ze zwierząt domowych. O ile jednak nie mają dobrej opieki i odpowiednich warunków, wówczas często chorują. Hodowla owiec wymaga wiele troskliwości i specjalnej uwagi. (Ciąg dalszy nastąpi)

Prawo wybieralności

(Dokończenie ze strony 1-226)

Rozpatrzymy teraz sprawę wybieralności do Izby Ustawodawczej Stanowej (Assemblea Legislativa Estadual) mogą być deputowanymi stanowymi:

- a) — brazylijanie z urodzenia,
- b) — zapisani na liście wyborców,
- c) — którzy ukończyli 25 lat,
- d) — i którzy przynajmniej przez 5 lat zamieszkują w Stanie (Konst. Stanu Paragwaj — art. 7).

Nie mogą być wybierani w Stanach:

- a) — gubernatorzy (Z tej samej przyczyny co i prefekci. Prawo konstytucyjne Brazylii, oddalając się od modelu państwa amerykańskiego zabronił reelekcję prefektów, gubernatorów, jak i prezydenta Rzeczypospolitej).
- b) — interwencyjni, ministrowie Państwa, sekretarze Stanu; szefowie policji, na okres jednego roku po ostatnim opuszczeniu odoośnych funkcji;
- c) — dowódcy Sił Wojskowych i Floty Wojennej lub Politoi, istniejących w granicach Stanu;
- d) — szefowie ministerstwa Publicznego, członkowie Władz Sądowych, włączając Władze Sprawiedliwości Wyborczej i Wojskowej, i ministrowie Izby Konstytucyjnej, oraz szefowie i podszefowie Sztabu Wojskowego i Marynarki Wojennej;
- e) — krewul gubernatora do 3-go stopnia, włączając powołanych gubernatorów i interwencyjnych Stanów, przed upływem jednego roku, licząc od chwili ostatniego zaprzestania pełnie-

nia odoośnych funkcji, prócz, jeżeli chodzi o wybieralność do Izby Deputowanych i Senatu Federalnego oraz Zgromadzeń Ustawodawczych, tych krewulnych i powinowatych, którzy przedtem pełnili mandat, lub zostali wybrani równocześnie z gubernatorem. (Koss, Brazylii — art. 112).

Konstytucja zakazuje również SĘDZIEMU — działalności politycznej (K Br. — art. 66)

W syntezie możemy powiedzieć, iż regułą jest wybieralność, a wyjątkiem — nie wybieralność.

W sprawie pšenicy i żyta polskiego

Na podstawie posiadanych informacji, niniejszym podajemy do wiadomości p. t. członków Izby Deputowanych, że Departament Rolnictwa otrzymał pizenicę riograndenską w ilości 15.000 kg, która zostanie rozdzielona przez władze muncypalne za pośrednictwem odoośnych, agronomów rządowych, w ilościach nie mniejszych od 120 kg na każdego rolnika.

Tegoroczne rozdawnictwo nasion będzie miało charakter współpracy (cooperação) pomiędzy rządem stanowym i poszczególnymi rolnikami, którzy podpiszą zobowiązanie, i dostaną się do postanowień szeregu paragrafów a mianowicie:

- § 1. Dokończyć zaśwaw stosownie do instrukcji otrzymanych z Departamentu Rolnictwa.
- § 2. Zezwolić na inspekcję i fiskalizację plantacji przez urzędników Departamentu Rolnictwa i wypełnienie ich zleceń.
- § 3. Dostarczyć urzędnikom Departamentu Rolnictwa wszelkich próbek oraz informacji, w wypadku gdyby tego zażądali.
- § 4. Zapisać się do rejestru „Lavradores e Criadores” w Departamencie Rolnictwa.

Takie oto wyjątki uszeregowaliśmy powyżej.

Kończąc nasze wywody o prawach politycznych, streszczamy: Prawa polityczne (direitos políticos, direitos do cidadão) dzielą się na dwie kategorie — prawo głosowania (direito de sufrágio) i prawo wybieralności (direito de elegibilidade). Pierwsze są prawami aktywnymi, drugie pasywnymi. Prawo głosowania — może nabyć cudzoziemiec po naturalizowaniu się, lub w inny sposób nabytu narodowości brazylijskiej. Z prawa wybieralności — korzysta jedynie brazylijanie z urodzenia, jakiegokolwiek byłoby jego pochodzenie.

Ostoję Roguski

GDYNIA - AMERYKA

LINIE ŻEGLUGOWE S. A.
LINIA POZUJNIOWO-AMERYKAŃSKA
Reprezentanci na Brazylię: Lampart & Holt Line
Rio de Janeiro.

Komunikacja na naszej polskiej linii okrętowej odbywa się regularnie polskimi okrętami pospieszonymi:

»Pułaski« i »Kościuszkowski«

Rozkład jazdy jest następujący: Z Polski do Ameryki Południowej:

»KOŚCIUSZKO«	»PUŁASKI«	»PUŁASKI«
12-6-37	14-8-37	14-8-37
13-6-37	15-8-37	15-8-37
1-7-37	2-9-37	2-9-37
2-7-37	3-9-37	3-9-37
22-5-37	4-8-37	5-8-37
23-5-37	5-8-37	6-8-37
24-5-37	6-8-37	7-8-37

Odjazd do Gdyni:

»KOŚCIUSZKO«	»PUŁASKI«	»PUŁASKI«
22-5-37	11-7-37	12-9-37
23-5-37	12-7-37	13-9-37
24-5-37	13-7-37	14-9-37
2-6-37	14-7-37	15-9-37
2-6-37	15-7-37	16-9-37
2-6-37	16-7-37	17-9-37
2-6-37	17-7-37	18-9-37
20-6-37	2-8-37	4-10-37
21-6-37	4-8-37	6-10-37
22-6-37	5-8-37	7-10-37

Odjazd z Gdyni dnia
Przyjazd do Kiel-Holtenau
Przyjazd do Rio dnia
Przyjazd do Santos
Rio Grande do Sul
Przyj. do Montevideo
Przyj. do B. Aires

Informacje i sprzedaż kart okrętowych z Polski i do Polski uskuteczniają: Oddziały Syndykatu Emigracyjnego w Warszawie. Agencja Polonca de Viagens Avenida Rio Branco, 19, Rio de Janeiro.

Agencja Polonca de Viagens rua Libero Badaró, 561. 2-a s. abreloja, telefon 2-3851. — São Paulo.

Firma »PARANPOL« (Emiliano & Mazurek) Kurytyba, Praça Cel. Ennes, 48. Caixa Postal, 111. Tel. 1761. L. Wilkoszyński, rua 7 de Setembro 637, C. Postal 166 — Porto Alegre.

POLSKO-FRANCUSKIE LINIE OKRĘTOWE

„Chargeurs Reunis“ i „Sud Atlantique“

Specjalne wygody w klasie 3-iej i turystycznej. Doskonała organizacja przy sprwadzaniu rodzin ze wszystkich miast Europy Centralnej a szczególnie z POLSKI.

Kompania ta sprzedaje bilety bezpośrednio do każdego miasta w Polsce i odwrotnie bilety z Polski do Brazylii. Stała bezpośrednia komunikacja z polskimi portami Gdynia z Brazylią i Argentyną.

Informacyj w języku polskim i brazylijskim udziela P. TEOFIL G. VIDAL CURITYBA — Rua Barão Rio Branco 209 — Paraná.

zonych dla całej Paragwaj — Centrala — Arcybiskup Chicago, ks. kardynał Mundelein, w wypowiedzianej swej mowie przed 800 księżmi, surewopotapi metody hitlerowskie, stosowane w przesładowaniu Kościoła Katolickiego na terenie Trzeciej Rzeszy.

Towarzystwo Polskie IM. ŚW. STANISŁAWA w Kurytybie

Donesi uprzejmie swym osłonkom, iż za okazaniem legitymacji członkowskiej otrzymają osłonkowie Towarzystwa 50% rabatu na prace wchodzące w zakres Dentystyki u lekarza Specjalisty Jana Skalskiego. Rua Aquidabam, róg Brigadeiro Franco. Zarząd.

Ś. P.

Maria z Kulczyńskich Taher

zaopatrzona Św. Sakramentami zmarła dnia 14 maja b. r. na kolonii Encarnada (Rio Grande do Sul) pozostawiając w smutku męża i osierocając synka. Ś. p. Maria była córką Antoniego i Stanisławy Kulczyńskich, a siostrą: Wacława, Andrzeja, Franciszka, Józefa i Edwarda Kulczyńskich; była to wspaniała żona i matka; dla jej zaszcześci i szlachetności serca szanownali ją wszyscy. Niech spoczywa w Panu! Wszystkim tym, którzy brali udział w pogrzebie, intencje całej rodziny składam serdecznie „Bóg zapłać“.

Franciszek Kulczyński (brat)

GDY MIESZCZUK JEST PAROBKIEM

Bezrobotny szewc warszawski przylął na wsi obowiązkowi parobka. Pewnego mglistego poranka nie może sobie dać rady z zaprzęgiem i po clemku, zamłasił na konia, wkładał uprzęż na krowę. — Nie mogę mu założyć cho- mą przez łeb — krzyczy zniecierpliwiony do gospodarza. — Zdaje się, że temu koniowi 33 sima seszywnął uszy.

ISKIERKI

W Niemczech wyszło rozporządzenie, mocą którego ma być karany każdy pijany, spotkany na miejscu publicznym. Również odnosi się to do wszystkich szoferów.

